

Amaca Giden Yolda 100 Temel Eser

Keriman GÜLDİKEN*

1 00 Temel Eser Listesi'ni değerlendirmek için listenin hazırlanmasındaki amaçları irdeleyelim:

1. Türk dilini öğretmek ve geliştirmek.
2. Okuma alışkanlığı kazandırmak.
3. ...düşünen, düşündüğünü doğru ve açık bir şekilde ifade eden, algılama gücü yüksek, yorum yapan, analitik düşünen, sentez yapan, tartışan, doğruların; tek noktadan değil, çeşitli bakış açılarıyla bakmak suretiyle ortaya çıkacağını kavramış, güzellik duygusu ve estetik anlayışı gelişmiş, kültürlü, millî ve manevî değerlere sahip yüksek karakterli bireyler yetiştirmek.

İlk maddeyi ele alalım. Türk dilini öğretmek ve geliştirmek amacına listedeki eserlerin ne kadarının hizmet edeceği tartışılır; çünkü bazıları dil ve sözcük seçimi bakımından günümüz çocuklarına uygun değildir. Genelgede de zaten “Seçilen eserlerin çocuklara uygun olup olmadığı konusunda bazı tereddütler olabilir.” denmektedir ancak bu tereddütlere yönelik bir açıklama yapılmamıştır. Bu nedenle olsa gerek bakanlığın tabiriyle “piyasa”da mevcut 100 Temel Eser’in çoğu sadeleştirilmiş metinlerdir. “Piyasa” bile bu uygunsuzluğun farkındayken bakanlık bunun farkında değil midir?

Çocuklara sadeleştirilmiş hâlleri okutulan kitapların bu yeni hâlleri herhangi bir denetimden geçmemektedir. Çok iyi bilinir ki sadeleştirme ciddi bir iştir ve tartışılan bir konudur. Bir kitabı sadeleştirme işi bazen o kitabı yeniden yazmaya kadar vardırılabilirken listedeki kitapların sadeleştirilmiş hâllerinin edebî niteliklerini koruduklarını ya da hâlâ 100 Temel Eser Listesi amaçlarına hizmet edip etmediklerini söylemek çok zordur.

İkinci amaca gelince... OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANDIRMAK! Bu cümleyi büyük harflerle yazdım çünkü çok önemli olduğunu düşünüyorum. Okuma alışkanlığı kazandırmada en önemli noktanın çocuğa, onun dünyasına seslenebilen, onun problemlerine değinen, okumaktan zevk almasını sağlayan metinler sunmak olduğu artık tartışılmaz bir konudur. Buradan yola çıkarak listedeki kitapların çoğunun çocuklara uygun olmadığını söyleyebiliriz. Bunlardan bazıları çocuklar için bile yazılmamışlardır. Okuma alışkanlığı kazandırılmak isteniyorsa bugünün çocuğuna seslenebilen edebî metinler öne çıkarılmalıdır. Çağdaş edebiyatın bir nehir gibi aktığı ve bu nehirden çocukların ilgi ve imkânları ölçüsünde zaten faydalandıkları tespitini yapan bakanlık Türkiye’de kitap ya-

* Mavibulut Yayınları Editörü.

yımcılığı ve dağıtımı konusundaki sorunlardan sanıyorum habersizdir. Bu listedeki eserler de bu nehirde zaten var olan eserler olduğuna göre böyle bir listenin önerilmesindeki amaç ne olabilir?

Ve üçüncü amaç... Bana göre üçüncü maddede sıralanmış amaçlardan en önemlisi “Doğruların tek noktadan değil, çeşitli bakış açılarıyla bakmak suretiyle ortaya çıkacağını kavramış bireyler yetiştirme” amacıdır. Genelgede bu listeden hangi kitapları okutacağına Türkçe zümrelerinin karar vermesi gerektiği belirtilmiştir. Yani bir zümre isterse bu listedeki kitaplardan sadece kendi bakış açısına uygun olanları okutup ötekileri okutmayabilir. Öyleyse üçüncü maddede belirtilen amacın hiçbir işlevi yoktur.

Sonuç olarak:

100 Temel Eser Listesi görüldüğü kadarıyla belirtilen amaçlara hizmet etmemektedir. Bu türden listeler doğaları gereği her zaman eksiktir. Resmî bir kurumun bir liste hazırlaması beraberinde pek çok risk ve yanlış uygulama getirir. Asıl yapılması gereken edebî metinleri “ödev” olmaktan çıkarmaktır. Kitap sevgisi kazandırmanın önündeki en büyük engellerden biri kültür kitaplarının ders kitabı olarak algılanmasının sağlayacak bu tarz uygulamalardır. Böyle bir liste kitapların müfredatın bir parçası olarak çocuklara ödev gibi sunulmasına yol açmaktadır. Kitap okumanın çocuğun zevk alacağı bir alışkanlığa dönüşmesini sağlayacak daha yaratıcı uygulamalar önerilmelidir.

Resim: Serap Deliorman